

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-
Педагогічної роботи

Марія МАЛЬЧИКОВА

« 18 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Факультет психології, історії та соціології
Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи
Галузь знань 22 Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Освітня програма Соціальна робота
Курс 1
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Форма навчання денна, заочна

Івано-Франківськ – 2023/2024 н.р.

Програму розроблено:

Костючков Сергій Карпович, професор кафедри філософії, соціології та соціальної роботи, доктор філософських наук, гарант освітньо-професійної програми «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Робоча програма виробничої практики складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота

Декан факультету

Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджена на засіданні філософії, соціології та соціальної роботи
Протокол № 11 від « 28 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Сергій КОСТЮЧКОВ

Схвалено науково-методичною радою факультету
Протокол № 2 від « 30 » серпня 2023 р.

Голова ради

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА

Керівниця навчального відділу

Вікторія ЯЦЕНКО

ВСТУП

Виробнича практика у магістратурі проходить у два етапи. Вона проводиться з відривом від навчання тривалістю 8 тижнів на першому курсі (денна форма навчання) та 4 тижні (заочна форма навчання) і передбачає повне включення здобувача вищої освіти в діяльність того чи іншого соціального закладу. Здобувачі вищої освіти працюють самостійно, надаючи соціальні послуги клієнтам соціальної роботи, тобто переважно реалізують технології соціальної роботи на індивідуальному рівні. Об'єктами соціальної допомоги є всі категорії населення, які тією чи іншою мірою потребують підтримки, захисту або реабілітації. Це діти-сироти, люди з особливими потребами, неповнолітні, які мають відхилення у поведінці, люди похилого віку, різні типи сімей тощо.

Предметом практики виступає організація соціальної роботи на мезорівні, оволодіння навичками організаційно-управлінської діяльності у закладах соціальної сфери, реалізація супутніх процесів – поглиблення знань нормативно-правової бази соціальної роботи, розробка інноваційних технологій соціальної роботи. Під час проходження виробничої практики у різних соціальних установах здобувачі вищої освіти поглиблюють практичні уміння, які вони здобули під час виробничої практики на 4 курсі. Виробнича практика продовжується на другому курсі.

При наявності можливості практиканти під час виробничої практики можуть займати штатні посади, які є в даному соціальному закладі.

Заняття та екскурсії під час практики. Проведення інструктажу з техніки безпеки, протипожежної безпеки. Проводиться у перший день практики адміністрацією соціального закладу, організації.

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Курс	Семестр	Вид практики	Тривалість	Термін проведення	База практики	Відповідальний підрозділ
1-М денна	2	Виробнича	8	01.02.24 – 27.03.24	Соціальні служби, заклади соціального захисту й соціального обслуговування.	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи
1-М заочна	2	Виробнича	4	15.04.24 – 10.05.24	Соціальні служби, заклади соціального захисту й соціального обслуговування	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи

Специфіка проходження практики: у зв'язку з запровадженням військового стану проходження практики відбувається у дистанційному форматі.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета практики полягає у набутті вмінь та навичок ведення організаційно-управлінської та дослідно-аналітичної практичної роботи на різних об'єктах професійної діяльності фахівця із соціальної роботи.

Завданнями практики є:

- 1) формування цілісного уявлення про планування та організацію системи соціальної роботи;
- 2) вдосконалення та поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь та навичок здобувачів вищої освіти з методики та технологій соціальної роботи на мезорівні, надання допомоги цільовій групі клієнтів;
- 3) навчання організовувати діяльність колективу працівників по виконанню поставлених задач, розробляти плани підрозділу, у якому здійснюється основна діяльність, готувати відповідну звітну документацію;
- 4) отримання умінь прогнозувати розвиток соціальних явищ та процесів, проектувати та реалізовувати соціальні проекти (програми); аналізувати їх наслідки;
- 5) формування навичок визначення перспектив закладу, проведення та аналізування соціальних досліджень.

Після проходження 1 етапу виробничої практики здобувач має набути компетентності й досягти програмних результатів навчання

Загальні компетентності	ЗК 06. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК 07. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 10. Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 04. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи. СК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій. СК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи. СК 15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій.
Програмні результати навчання	ПРН 06. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості. ПРН 08. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях. ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи. ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати

	командну роботу.
--	------------------

ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Діяльність практикантів реалізується у таких напрямках:

1. **Інтегративно-конструктивний аспект.** Ознайомлення з закладом: з адміністрацією, відділами, штатом працівників, кабінетами та обладнанням, документацією. Інструктаж з правил охорони праці та техніки протипожежної безпеки. Вивчення документації закладу: законодавчо-нормативне забезпечення, план роботи. Складання індивідуального плану роботи і подання на затвердження груповому керівнику і методисту. Участь у складанні плану роботи організації (підготовці звіту про виконану роботу). Критична оцінка й розробка програм соціальної допомоги цільовій групі клієнтів.
2. **Технологічний аспект:** участь у безпосередній роботі служби, виконання посадових обов'язків соціального працівника. Участь у наданні конкретної соціальної допомоги клієнтам закладу протягом всього періоду практики. Участь у підготовці і проведенні тренінгів.
3. **Координаційно-комунікаційний аспект:** Встановлення ділових зв'язків із громадськими організаціями, що представляють інтереси цільових груп клієнтів закладу. Співпраця з партнерськими організаціями. визначення можливостей і моделей взаємодії з громадськими організаціями соціальної сфери. Визначення шляхів залучення волонтерів, представників громади до участі в соціальній роботі. Менеджмент волонтерської діяльності. Ведення переговорів. Участь у підготовці і проведенні соціальних досліджень. Здійснення експериментальної частини дослідження, передбаченого виконанням випускної роботи.
4. **Інформаційно-аналітичний аспект.** Здійснення соціальної діагностики, вивчення соціальних проблем, визначення соціальних потреб та проблем групи, громади. Оцінювання ефективності професійного втручання, надання соціальних послуг. Оцінка зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на роботу закладів соціальної сфери. Здійснення просвітницької роботи. Консультування керівників структурних підрозділів з питань соціального розвитку організації. підготовка та участь у семінарах, конференціях тощо.

3.1. Види робіт під час практики:

- діагностика ситуації клієнтів;
- участь у підготовці і проведенні тренінгів;
- співпраця з організаціями; встановлення ділових зв'язків з соціальними службами, державними організаціями;
- ведення переговорів, розробка сумісних планів діяльності;
- участь у підготовці програми й проведенні соціальних досліджень.

За цей період здобувачі вищої освіти повинні підготувати і провести **заліковий захід**. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти також збирають матеріали для написання дипломної роботи. На останньому тижні практиканти повинні завершити оформлення звітної документації та подати її на перевірку, взяти участь в обговоренні результатів практики на підсумковій конференції. Звіти практикантів про роботу, яка виконувалась впродовж практики, приймається на кафедрі філософії, соціології та соціальної роботи у вигляді диференційованого заліку.

Індивідуальні завдання включаються у програму практики з метою більш ефективного оволодіння професійними вміннями і навичками самостійного розв'язання наукових, виробничих, організаційних завдань. Індивідуальні завдання визначають наукові

керівники відповідно до теми дослідження. Це може бути експериментальна перевірка ефективності запропонованих методик у дипломній роботі, розробка соціального проєкту, вивчення та узагальнення досвіду вирішення певної соціальної проблеми. Крім того індивідуальні завдання можуть включати:

- розробку соціальної реклами;
- проведення соціологічного дослідження;
- аналіз специфіки соціальних проблем регіону (у певній сфері життєдіяльності) та досвіду їх вирішення;
- розробку соціального проєкту з розв'язання соціальних проблем конкретної групи населення тощо;
- аналіз інновацій у практиці соціальної роботи та обґрунтування можливостей їх поширення;
- проходження курсу (курсів) на українській онлайн-платформі Prometheus з тематики, дотичної до проблематики реалізації соціальної політики в Україні, Європі та світі з отриманням відповідного сертифікату;
- аналіз впливу сучасної етнографічної та демографічної ситуації на виникнення та поширення соціальних проблем;
- розробку і обґрунтування моделі спеціалізованої соціальної служби для певної групи населення з метою вирішення типових соціальних і особистих проблем (центру соціальної допомоги сім'ї, притулку, молодіжного, підліткового, дитячого і сімейного центру, клубу, об'єднання за інтересами тощо).

Орієнтовна тематика завдань

1. Розробити план підготовки та сценарій проведення заходу, передбаченого структурою бази практики.
2. Розробити модель взаємодії бази практики з іншими закладами при роботі з конкретною категорією клієнтів (при вирішенні соціальної проблеми).
3. Підготувати пам'ятки для роботи з конкретною категорією клієнтів.
4. Розробити проєкт регіональної програми з вирішення конкретної соціальної проблеми.
5. Розробити методичку дослідження соціальних проблем конкретної соціальної групи.
6. Розробити програму оцінювання ефективності місцевої соціальної програми.
7. Розробити соціальну рекламу.
8. Розробити план підготовки семінару (конференції) та підготувати власну доповідь на ньому.
9. Розробити методичні рекомендації стосовно оптимізації управління персоналом.
10. Визначити можливості і моделі взаємодії бази практики з громадськими організаціями соціальної сфери.
11. Обґрунтувати модель залучення волонтерів, представників громади до участі в програмах, що реалізуються базою практики.
12. Здійснити аналіз специфіки соціальних проблем регіону (у певній сфері життєдіяльності) та досвіду їх вирішення.
13. Розробити соціальний проєкт із розв'язання соціальних проблем конкретної групи населення тощо.
14. Здійснити аналіз інновацій у діяльності бази практики та обґрунтувати можливості їх поширення.
15. Здійснити прогноз вирішення соціальних проблем регіону (бідність, зайнятість населення, система пільг тощо).
16. Проаналізувати вплив сучасної етнографічної та демографічної ситуації в регіоні на виникнення та поширення соціальних проблем.

3.2. Список рекомендованої літератури

- 1 Азарова Т.В. Інформаційне забезпечення процесу рішення соціальних проблем на місцевому рівні. Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2013. 116 с.
- 2 Безпалько О.В. Соціальне проектування: Київ, 2010.
- 3 Браун А. Супервізор у соціальній роботі: Супервізія догляду в громаді, ден. та стаціонар. Установах. К.: Пульсари, 2015. 239 с.
- 4 Вербець В.В. Соціально-педагогічний моніторинг у вузі: методологія, методика, організація. Рівне: РДГУ, 2002. 309 с.
- 5 Згуровський М. Системна методологія передбачення. К.: Політехніка, 2001. 50 с.
- 6 Інновації у соціальних службах: Навч.-метод. посіб. / Семигіна Т.В., Покладова В.В., Грига І.М. та ін. К.: Університетське видавництво «Пульсари», 2002. 168 с.
- 7 Матвієнко В. Прогностика. К.: Українські пропілеї, 2000. 484 с.
- 8 Методика проведення фокус-груп: Методичні рекомендації для студентів спеціальності «журналістика» ВДПУ / Укладач Лапшин С.А. Вінниця: ВДПУ, 2016. 28 с.
- 9 Планування та прогнозування в умовах ринку. Навч. посібник / Під ред. д.ф.н. проф. В.Г. Воронкової. К.: ВД «Професіонал», 2006. 608 с.

Інтернет-ресурси

<http://www.rada.gov.ua> Офіційний портал Верховної Ради України
<https://www.president.gov.ua/ru> Сайт офіса Президента України
<https://www.kmu.gov.ua/servicesfilter#categories?category=12> Урядовий портал
<http://www.nbuv.gov.ua> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.nplu.org/> Національна парламентська бібліотека України
<http://www.ukrbook.net> Державна наукова установа “Книжкова палата України ім. Івана Федорова”
<http://www.odnb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького
<http://korolenko.kharkov.com> Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
<http://www.lib.kherson.ua/> Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олесея Гончара
<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx> Бібліотека Херсонського державного університету
<http://www.ukrstat.gov.ua/> Сайт державної служби статистики
<http://www.ks.ukrstat.gov.ua/> Сайт Головного управління статистики в Херсонській області
www.unicef.org – Дитячий фонд ООН Юнісеф
www.terra-futura.com (totem@public.kherson.ua) (Херсонський міський центр молодіжних ініціатив «Тотем»)
ngo.mangust@mail.ru (Херсонський обласний благодійний фонд «Мангуст»)
alex@me.kherson.ua (Херсонський комітет захисту прав і свобод людини ім. Дж.Говарда)
www.selena.kherson.ua/newgener (Молодіжна організація «Нова генерація»)
www.socioprostir.org.ua/htdocs/organization (Херсонський обласний осередок «Ліга соціальних працівників України»)
www.csf.kiev.ua - Проєкт «Покращення якості соціальних послуг дітям і сім'ям в громаді»

3.3. Методичні рекомендації

Виробнича практика здобувачів вищої освіти – магістрантів 1-го курсу поглиблює знання у галузі технології соціальної роботи з користувачами соціальних послуг, соціального законодавства, організаційних структур соціальної сфери, соціального управління і дає можливість випробувати себе в написанні соціальних проєктів.

Важливу роль відіграє вибір місця практики, підбір керівників від соціальних закладів та кафедри. Щоб дати практикантові повне уявлення про різні форми і підходи до організації соціальної роботи, базами практичної підготовки обираються державні, громадські

організації та установи. Здобувачі вищої освіти виступають у ролі асистентів або стажерів у спеціалістів відповідних закладів. Вони використовують всі знання і навички, отримані під час аудиторних занять та досвіді попередніх практик. Їм надається можливість проявити ініціативу, здібності майбутніх спеціалістів, спробувати самостійно вести роботу по обраній спеціальності. В ході практики інтегруються знання в галузі теорії, методики і технології соціальної роботи, соціального прогнозування і проектування, менеджменту соціальної сфери. Передбачено вивчення проблем, пов'язаних із соціальним управлінням, створення різних моделей соціальних служб та форм обслуговування клієнтів. На цій основі здобувачі вищої освіти готують соціальні проекти, які можуть слугувати частиною курсової роботи.

Переглядаючи програми практики, оцінюючи їх функціональність, кафедра філософії, соціології та соціальної роботи намагається залучити до участі в цій роботі всіх, хто має до неї відношення: викладачів, керівників практики від соціальних закладів, здобувачів вищої освіти.

Під час практики здобувачі вищої освіти виконують також індивідуальні завдання з метою закріплення знань, отриманих у процесі вивчення теоретичних курсів і спецкурсів, надбання умінь і навичок самостійного розв'язання виробничих, наукових, організаційних завдань. Це активізує їх діяльність, розширює світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Бажано, щоб здобувач вищої освіти під час проведення практики впроваджував нові технології та засоби навчання, форми наочності, практичні завдання тощо.

3.4. Питання до заліку

1. Загальна характеристика бази практики, аналіз діяльності організації, на базі якої проходила практика.
2. Описати дві ситуації надання конкретної соціальної допомоги.
3. Які програми організації викликали позитивний резонанс серед молоді? Оцініть коефіцієнт впливу.
4. Представте перелік заходів, розпоряджень, які визначають рівень колективної роботи.
5. Зробіть аналіз форм і методів профілактичної роботи з молоддю, виявіть та проаналізуйте причини втручання в організації, життєдіяльність формальних та неформальних об'єднань, якщо таке є.
6. З якими соціальними інституціями співпрацюють соціальні служби, державні установи?
7. Що нового ви б додали до побаченого в організації?
8. Чи з'явилося у вас бажання прийняти участь у створенні організації? Які принципи буде закладено в її основу?
9. Розробити і провести тренінг профілактичного заходу.
10. Творче завдання(реферат, проект).

4. ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за проходженням практики здійснюється у декількох напрямках: фіксація старостами груп і груповими керівниками практики відвідування соціальної установи: кожен здобувач вищої освіти повинен відпрацювати не менш 6 годин на день, 30 годин та тиждень; ведення щоденнику, де фіксується проведена під час практики робота, спостереження, роздуми, зауваження керівників практики; складання звіту практикантом оцінка наслідків практики груповими керівниками і методистами; диференційований залік з практики.

Диференційована оцінка за практику виставляється за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань особисто виконаних здобувачем вищої освіти під час практики.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Документи подаються наприкінці практики (за 2-3 дні до її закінчення). Керівник знайомиться зі звітом, при позитивній оцінці візує звіт на титульному аркуші, готує на практиканта характеристику, що відбивається у щоденнику практики. У характеристиці дається оцінка виконання програми практики, змісту і оформлення звіту. У випадках невідповідності вимогам щодо змісту і оформлення звіту, він повертається на доопрацювання.

Звітна документація повинна вестись українською мовою, бути охайно оформленою та зброшурованою, обов'язково представленою для перевірки груповому керівнику і методисту. Звіт подається протягом двох днів після закінчення практики, а оформлення документації здійснюється протягом усієї практики.

Звітна документація здобувача вищої освіти-практиканта складається з:

1) **Щоденника практики**, який містить термін початку і закінчення практики, індивідуальний графік роботи здобувача вищої освіти, перелік і коротку характеристику всіх видів роботи, що здійснювались впродовж практики, самоаналіз здобувачами вищої освіти проходження практики та її наслідків; загальної характеристики бази практики, аналізу діяльності організації, на базі якої проходила практика.

2) **Звітної документації**, яка містить:

1) самоаналіз здобувачами вищої освіти проходження практики та її наслідків; аналіз проблем з якими здобувачі вищої освіти зіткнулися під час виконання завдань практики і використані ним способи їх вирішення (1-2 стор);

2) **методичну розробку** залікового заходу комунікаційно-координаційного характеру, проведеного особисто практикантом;

3) на першому етапі – **програму та результати проведеного соціального дослідження** або **проект** вирішення соціальної проблеми цільової групи на локальному рівні;

4) індивідуальне завдання з практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Під час захисту звіту здобувач вищої освіти має охарактеризувати особисто виконану роботу, критично оцінити чинну практику і довести обґрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її удосконалення. За результатами проходження практики здобувачі вищої освіти отримують диференційований залік.

З метою аналізу роботи здобувачів вищої освіти-практикантів проводиться підсумкова конференція, де заслуховуються виступи студентів про зміст практики та пропозиції щодо її удосконалення, а також виступи групових керівників.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Зміст критеріїв оцінювання результатів виробничої практики

№	Види робіт	Сума балів
1	Дотримання трудової дисципліни, вимог безпеки праці. Знання нормативно-правової бази та уміння її застосовувати	10
2	Проходження курсу (курсів) на українській онлайн-платформі Prometheus з тематики, дотичної до проблематики реалізації	20

	соціальної політики в Україні, Європі та світі з отриманням відповідного сертифікату	
3	Вияв особистісних якостей (ініціативи, комунікативних якостей, творчості тощо)	10
	Усього	40
ЗАЛІКОВІ ВИДИ РОБОТИ		
4	Захист результатів практики (участь у підсумковій конференції, відповіді на питання, критична оцінка організації й процесу проходження практики)	20
5	Якість оформлення щоденника практики	10
6	Якість оформлення звітної документації (у тому числі фотозвіту)	20
7.	Участь у настановчій конференції, доповідь щодо результатів практики на підсумковій конференції	10
	Усього	60
Разом балів		100

Шкала оцінювання за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade	
			для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	Excellent	Відмінно	Зараховано /Passed
82-89	B	Good	Добре	
74-81	C			
64-73	D	Satisfactory	Задовільно	
60-63	E			
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано /Fail
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	